УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
686/08.09.2026

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р инж. Ирена Илчева – заместник генерален директор „Научна дейност“ на Национален институт по метеорология и хидрология

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен "доктор" в професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“, научна специалност „Инженерна хидрология, хидравлика и водно стопанство“

Автор на дисертационния труд: инж. Адриана Николова-Кехайова

Тема на дисертационния труд: Оценка на пропускната способност на изградени ХТС

Настоящото становище е изготвено на основание на Заповед № 502 от 09.07.2026 г. на Ректора на Университет по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ) и решение на научното жури от 16.07.26 г. То е съобразено с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагана на ЗРАСРБ (ППЗРАСРБ) и Правилник за прилагане на закона за развитието на академичния състав в УАСГ (ППЗРАС в УАСГ).

I. Изисквания към кандидата

Кандидатката за получаване на образователна и научна степен "доктор" инж. Адриана Симова Николова-Кехайова е отчислена с право на защита със Заповед на Ректора на УАСГ № 657 от 05.11.2022 г. на основание чл.24 ал.6 от ППЗРАСРБ, чл.59 ал.3 от ПУДПЗСДС на УАСГ и решение на ФС (Протокол № 29/27.09.2022 г.).

Инж. Адриана Николова-Кехайова завършва висше образование в Университета по архитектура, строителство и геодезия, гр. София в периода 2009–2015 г., „Хидростроителство – немскоезично обучение“. В периода 2013–2016 г. завършва Технически университет, гр. Виена, Австрия – „Строително инженерство – Планиране и управление на инфраструктурата“.

Инж. Адриана Николова-Кехайова е изпълнила изискванията на чл.6 на ЗРАСРБ, на Глава втора, раздел II от ППЗРАСРБ и отговаря на минималните национални изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“.

От направената проверка по представените материали не са установени нарушения в процедурата за допустимост на кандидата до защита.

II. Същностна част на становището

Дисертационният труд обхваща 253 страници, в това число 66 фигури, 43 таблици, 3 приложения, библиография от 144 източника. Публикациите по дисертацията са 3 броя.

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем

Дисертационният труд е посветен на актуален научноприложен проблем, свързан със сигурността на хидротехническите съоръжения и значимостта на язовирите в условията на климатични промени и изменени хидроложки условия.

Дългосрочното изменение на температурата е тенденция в световен мащаб. Климатичните прогнози за наводнения и засушавания в Европа при глобално затопляне показват нарастваща интензивност и продължителност. Намалението на речният отток се дължи не толкова на недостига на количество валежи, колкото на типа валежи и вътрешногодишното им преразпределяне. Нараства приносът на краткотрайните интензивни валежи, които водят до бедствия и наводнения на локално ниво, но не формират достатъчно отток в реките и приток към язовирите. Язовирите имат все по-нарастващата роля за постигане целите на Рамковата директива за водите (РДВ), разработването на Планове за управление на речни басейни (ПУРБ), Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН). Сигурността на ХТС и управлението на язовирите, вкл. малките язовири, са част от мерките за превенция на риска от наводнения, но и мерки за адаптация към климатичните промени и плановете за управление в условия на засушаване. Хидроложкото и т.нар. „продължително засушаване" зависят от метеорологичното, но суровостта и последствията зависят от регулиращите възможности на речните басейни – язовирите и подземните води. Нараства ролята на зарегулираните речни участъци, в които язовирите изпускат екологични количества и минимално допустим отток за оводняване на кладенци за питейно водоснабдяване, влажни зони, Зони от Натура 2000 и др.

Основната цел на дисертацията е актуализация на пропускната способност на облекчителните съоръжения на вече изградените хидротехнически съоръжения (ХТС) в България, но с поставените подцели и анализи, докторантката допринася за решаването и на още актуални научноизследователски проблеми.

2. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния материал

Инж. Адриана Николова-Кехайова демонстрира изключително добро познаване на законодателството, нормите и състоянието на проблема в света, Европа и България.

Особено полезен е придобитият от докторантката практически опит като: 1) хидроинженер в ТДП – контрол, оператор на язовири, изпълнение на дейности по поддържането и осъществяването на техническа експлоатация на малки язовирни стени; 2) експерт към Главна дирекция „Надзор на язовирните стени и съоръженията към тях" в Държавна агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН), участие в комисии за извършване на надзорни дейности и проверки на ХТС; 3) главен експерт към Министерство на земеделието и храните, контрол върху изпълнението на мерките за поддържане на язовирните стени и съоръженията към тях в изправно техническо състояние, и др.

Този практически опит допринася за добрата теоритична подготовка и отличните познания на инж. Адриана Николова-Кехайова. В резултат от творческа интерпретация на съществуващите изследвания и състоянието на проблема са изведени конкретни изводи и резултати, които доказват основната идея на дисертационния труд, ролята на язовирите в контекста на климатични изменения и сигурността на съществуващата инфраструктура, правилното проектиране и изменението на проектните условия и нормативните изисквания, конкретни изводи и практически заключения за подобряване на техническото състояние.

3. Съответствие на избраната методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд с постигнатите приноси

В резултат от задълбочения и критичен анализ на проблема, инж. Адриана Николова-Кехайова правилно формулира целите и задачите на дисертационния труд и обосновава подход за изследване на пропускната способност на изградени ХТС.

Спецификата на подхода е оценката от практическа гледна точка, като акцентът е поставен върху установените при практическите проверки проблеми на ХТС и дефицити на облекчителните съоръжения на язовирите, а не върху хидравличното оразмеряване и формулите. Изследването е проведено чрез комбиниран подход, включващ историко-правен анализ, сравнителен метод и технико-експлоатационна оценка.

Правят впечатление професионалният опит на инж. Адриана Николова-Кехайова, като експерт в областта на техническия надзор, ретроспективният и нормативен анализ, технико-инженерният анализ на съоръженият, детайлното проучване на 432 броя малки язовири на територията на България (за период от 9 години).

Налице е съответствие между поставените цели и задачи и приложените подходи, като формулираните приноси кореспондират с получените резултати.

4. Научни и/или научноприложни приноси на дисертационния труд

Считам, че дисертационният труд е лично дело на докторатката, като отчитам и нейния професионален опит. Съгласна съм с формулираните приноси. Принос 3 може да се допълни – проведено е детайлно проучване на 432 броя малки язовири на територията на България. Въз основа на извадка от 82 обекта, са изведени статистически значими изводи за най-честите слаби места (липса на изпускатели, нарушена технологична сигурност), което предоставя база данни за приоритетно планиране на ремонтни дейности на национално ниво.

Приносите са научноприложни и може да се определят, като: доказване с нови средства на съществени нови страни в съществуващи научни проблеми и теории; получаване и доказване на нови факти; получаване на потвърдителни факти.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Към дисертационния труд са представени три самостоятелни статии на докторантката. Публикациите са свързани с изследванията на дисертационния труд и отразяват получените резултати.

6. Оценка на съответствието на автореферата

Дисертационният труд и авторефератът са добре структурирани. Авторефератът съответства на изискванията и същността и приносите на дисертационния труд.

III. Мнения, препоръки и бележки

Докторантката е експерт с богат практически опит, трудолюбив и целеустремен млад учен. Нямам съществени бележки. Може някои части да се обединят.

Пожелавам на инж. Адриана Николова-Кехайова, да продължи научноизследователската си дейност за реализиране на формулираните от нея бъдещи изследвания.

Заключение

От направената проверка на представените материали за конкурса не са констатирани нарушения в процедурата. Спазени са изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ППЗРАС в УАСГ. Считам, че дисертационният труд представлява завършено научноприложно изследване с актуални резултати и възможности за развитие.

Като имам предвид безспорните качества и приноси на дисертационния труд, давам положителна оценка и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на докторант Адриана Николова-Кехайова образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия”, научна специалност „Инженерна хидрология, хидравлика и водно стопанство“ .

Дата: 08.09.2026 г.

София

ЧЛЕН НА НАУЧНОТО ЖУРИ:

(доц. д-р инж. Ирена Илчева)